

Wijziging van de hoger-onderwijswet betreffende de toegang van gymnasium B tot examens in de faculteit der godgeleerdheid en in de faculteit der letteren en wijsbegeerte

MEMORIE VAN ANTWOORD
(Ingezonden bij brief van 13 juni 1958)

Nr. 6

Dat men in de vaste Commissie voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen vrijwel algemeen blijk gaf door de indiening van dit wetsontwerp op dit tijdstip hogelijk te zijn verrast, kan de ondergetekende niet geheel begrijpen. Zoals uit het hiernavolgende moge blijken, ziet hij geen onverbreekelijke samenhang tussen de behandeling van de nieuwe regeling van het hoger onderwijs en het indienen van het onderhavige voorstel. Ook de door de ondergetekende overigens niet gedeelde zienswijze van de vaste commissie, dat het wetsontwerp op het voortgezet onderwijs nog geruime tijd zal uitblijven, brengt naar zijn mening niet mede, dat met de indiening van het wetsontwerp 4753 nog langer had moeten worden gewacht.

Voorop moge de ondergetekende stellen, dat ook naar zijn mening het algemene probleem van de toelatingseisen tot universitaire examens een onderdeel vormt van het gehele patroon van het universitaire onderwijs enerzijds en van het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs anderzijds. Ten aanzien van dit algemene probleem, moge hij herhalen, hetgeen hij laatstelijk bij de behandeling van de begroting van zijn departement in zijn Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag van deze Kamer van de Staten-Generaal (4900, nr. 15, blz. 18, linkerkolom, bovenaan) mededeelde, namelijk dat zijn beleid er in het algemeen op is gericht het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs zo algemeen mogelijk toegang te doen verlenen tot het hoger onderwijs. Tegen de achtergrond daarvan kan ook het onderhavige ontwerp worden beschouwd. Aangezien dit ontwerp echter beperkt blijft tot een wijziging binnen het kader van het huidige gedifferentieerde stelsel van toelating, ziet hij het niet als een zodanig diep ingrijpend voorstel, dat het alleen in een meer omvattend kader van hervorming van het onderwijs behandeld dient te worden. Ook de instellingen van hoger onderwijs hebben hierin geen bezwaar tegen indiening van dit voorstel gezien. Geen der colleges van curatoren of senaten heeft zijn instemming met het ontwerp, voor zover het betref de verruiming van de toelating tot de faculteit der letteren en wijsbegeerte, afhankelijk gesteld van de voorwaarde, dat het ontwerp zou worden geplaatst in een meer omvattend kader van hervorming, noch van het hoger, noch van het voortgezet onderwijs.

De vaste commissie vestigde er in dit verband nog de aandacht op, dat het hier een wijziging betreft, waarvan velen duchtten, dat zij de ondergang van de A-afdeling van het gymnasium met zich zal kunnen brengen. De gronden, in de Memorie van Toelichting aangevoerd, voor de zienswijze van de ondergetekende, die deze vrees niet deelt, achtten zij weinig overtuigend. In dit verband werd de vraag gesteld, hoe gedurende de laatste vijf jaar de verhouding is geweest tussen het aantal leerlingen van de A-afdelingen en dat van de B-afdelingen van het gymnasium. Naar aanleiding van deze opmerkingen kan de ondergetekende mededelen, dat ook na de indiening van dit wetsontwerp het vraagstuk van de onderlinge verhouding en van het evenwicht tussen de beide afdelingen van het gymnasium hem, o.m. in verband met de voorbereiding van de wet op het voortgezet onderwijs, voortdurend heeft beziggehouden. Na ampele overweging is hij van mening, dat er, mede ter voorkoming van een mogelijke verbreking in dit evenwicht, aanleiding bestaat alsnog aan zijn aanvankelijk voor-

nemen gevolg te geven en voor te stellen ook aan het eind-examen gymnasium-A verruimde toelatingsrechten te verbinden. Een desbetreffende Nota van Wijzigingen met toelichting gaat hiernevens. In antwoord op de in het Voorlopig Verslag gestelde vraag zij medegedeeld, dat de verhouding tussen het percentage leerlingen van de A-afdelingen en dat van de B-afdelingen van het gymnasium gedurende de laatste vijf jaren vrijwel in evenwicht was, zoals moge blijken uit onderstaand staatje:

jaar	percentage leerlingen	
	gymnasium-A	gymnasium-B
1953	51	49
1954	50	50
1955	49	51
1956	50	50
1957	50	50

Dat de ondergetekende in de Tweede Onderwijsnota (2233, nr. 4, blz. 15) te kennen zou hebben gegeven wijzigingen als deze te zullen voorstellen in het kader van het wetsontwerp betreffende het hoger onderwijs (2597) en dat hij derhalve zijn aanvankelijke voornemen zou hebben verlaten, moet op een misverstand berusten. Hij heeft te aangehaalde plaatse medegedeeld, dat bij verwezenlijking van het in de nota ontvouwde plan op lange termijn, hetwelk hij noodzakelijk achtte om een weloverwogen onderwijsbeleid mogelijk te maken, ook op enkele bij de Staten-Generaal aanhangige wetsontwerpen Nota's van Wijzigingen zouden moeten worden ingediend, o.a. op het hoger-onderwijsontwerp in verband met de toelating tot de examens. Ongetwijfeld zal, wanneer de algehele herziening van het toelatingsbeleid in de geest, zoals deze hiervoren werd geschetst, haar beslag krijgt, ook het wetsontwerp nr. 2597 hierbij moeten worden aangepast. Het onderhavige ontwerp echter beschouwt de ondergetekende, gelijk hij zoëven reeds opmerkte, als een incidentele wijziging, blijvend binnen het systeem van de huidige hoger-onderwijswet, welke immers een gedifferentieerd toelatingsstelsel kent. Hij zou de onderhavige wijziging willen vergelijken met de wijziging van de hoger-onderwijswet, waarbij indertijd aan het gymnasium-B toelating tot de examens in de juridische faculteit werd verleend. In deze gedachtengang bestaat naar het oordeel van de ondergetekende geen aanleiding de onderhavige voorziening voor te stellen, hetzij in het kader van het wetsontwerp betreffende het hoger onderwijs (2597), hetzij — zoals een deel der commissie meende — binnen het raam van een wet, die het gehele onderwijs vanaf het basisonderwijs regelt, of in een wet op het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs. Hij moge hieraan toevoegen, dat het geenszins zijn bedoeling is geweest in de Tweede Onderwijsnota te stellen, dat hij generlei wijziging in de toelating zou voorstellen, tenzij in het kader van het wetsontwerp nr. 2597. Het vorenstaande neemt uiteraard niet weg, dat de thans voorgestelde incidentele wijziging past in zijn streven het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs zo algemeen mogelijk toegang te doen verlenen tot het hoger onderwijs, waarmede aan het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs althans op het gebied van de toegang tot het hoger onderwijs een meer universalistisch en een minder specialistisch karakter zal worden verleend.

De ondergetekende kan niet onderschrijven, dat, nu de voorkeur is gegeven aan een incidentele voorziening, in elk geval een veel bredere motivering op haar plaats zou zijn geweest. In de Memorie van Toelichting wordt immers uiteengezet, dat van meet af aan de opzet is geweest, dat ook de afdeling B van het gymnasium een degelijke klassieke opleiding zou geven. Het is derhalve de innerlijke waarde van deze opleiding, welke het, naar de mening van de ondergetekende, verantwoord doet zijn daaraan mede toelatingsrechten te verbinden tot de examens in de faculteiten der godgeleerdheid en

der letteren en wijsbegeerte (met uitzondering van die in de klassieke taal- en letterkunde). Het verwondert hem, dat de Memorie van Toelichting de indruk zou hebben gegeven, dat in feite het lerarentekort de enige reden voor het voorstel zou hebben gevormd. Ook hij verwacht namelijk van de onderhavige wijziging, die hij dus voorstelt omdat hij haar principieel juist acht, in feite zo weinig uitwerking voor wat betreft de verlichting van het lerarentekort, dat hij hiervan in de Memorie van Toelichting slechts terloops gewag heeft gemaakt. Ook van de in de Nota van Wijzigingen voorgestelde verlening van verruimde toelatingsrechten aan het gymnasium-A, verwacht hij in feite geen grote toeloop van gymnasiasten-A tot de medische studie.

Op de vraag, of over dit voorstel het advies werd ingewonnen van de senaten onzer universiteiten en van de theologische faculteiten, als ook van de in aanmerking komende kerkgenootschappen, kan de ondergetekende het volgende mededelen. Aan de senaten is op 11 maart 1957 advies gevraagd over een wetsontwerp, waarin werd voorgesteld het eindexamen in de afdelingen A en B van een gymnasium toegang te doen verlenen tot het afleggen der examens in de faculteit der letteren en wijsbegeerte, met dien verstande dat het eindexamen in de afdeling-B geen toegang kan verlenen tot de examens in de klassieke taal- en letterkunde. Daarbij werd tevens het oordeel van de senaten verzocht over de vraag, of het eindexamen in de afdeling-A van het gymnasium toegang zou kunnen verlenen tot het afleggen der examens in de faculteit der geneeskunde en of in dat geval daaraan de voorwaarde zou moeten worden verbonden van het afleggen van een aanvullend examen of tentamen in de natuurkunde, scheikunde en biologie voor zover deze vakken voor de geneeskunde van belang zijn. Bij het schrijven, waarbij de ondergetekende dit advies vroeg, deelde hij tevens mede ernaar te streven het ontwerp nog voor het einde van het parlementaire zittingsjaar in te dienen. Dit laatste is geschied op 20 juli 1957, nadat aan de hand van de tot op dat tijdstip binnengekomen adviezen aan de strekking van het ontwerp nog enige uitbreiding was gegeven door, naast de toelating tot een aantal examens in de faculteit der letteren en wijsbegeerte, ook de toegang voor gymnasiasten-B tot de examens in de faculteit der godgeleerdheid daarin op te nemen. In verband met de academische zomervakantie kon geen gelegenheid meer worden gevonden om deze aanvulling nog vooraf aan het oordeel van de universiteiten te onderwerpen. Wel is bij de toezending van het op 20 juli 1957 bij de Staten-Generaal ingediende ontwerp aan de universiteiten verzocht alsnog mededeling te willen doen van eventuele opmerkingen, voor zover vorenbedoelde uitbreiding van het wetsontwerp betreffende de toelating van gymnasiasten-B daartoe aanleiding mocht geven. De op deze laatste vraag van de senaten ontvangen antwoorden waren afwijzend, doch die van een deel der colleges van curatoren luidden instemmend.

Aan de kerkgenootschappen, die van de faculteiten der godgeleerdheid gebruik maken voor de opleiding van hun predikanten, is geen advies over het wetsontwerp gevraagd. Dit zou ook minder passend zijn geweest, omdat de faculteiten der godgeleerdheid aan de Rijksuniversiteiten uit haar aard een niet-confessioneel karakter dragen. Ook al zij toegegeven, dat de feitelijke toestand daarmede niet geheel overeenstemt, in beginsel komt de verantwoordelijkheid voor de inrichting en werkzaamheid van de faculteiten der godgeleerdheid aan de Rijksuniversiteiten, met uitsluiting van elke kerkelijke inmening, alleen toe aan de Rijksoverheid.

De mening van de Raad van Leraren bij het v.h.m.o., c.q. van de leraren in de moderne en klassieke talen is niet tevoren ingewonnen. Zulks is, voor zover betreft onderwerpen, welke primair liggen op het terrein van het hoger onderwijs, ook niet gebruikelijk. Wel heeft de Raad van Leraren een afschrift van zijn advies aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de ondergetekende doen toekomen. De ondergetekende heeft naar aanleiding daarvan op 21 oktober 1957 een antwoordschrijven aan genoemde raad gericht, waarin hij reeds mededeelde zich nog te beraden over de wenselijkheid

van een aanvulling van het wetsontwerp in de door de Raad van Leraren bepleite zin. De ondergetekende heeft echter gemeend met een dergelijke aanvulling te moeten wachten totdat het Voorlopig Verslag zou zijn verschenen.

Voorts heeft de Vereniging van Leraren in levende talen zich op 16 oktober 1957 toe de ondergetekende gewend met een adres, waarin de uitbreiding van de rechten verbonden aan het eindexamen gymnasium-B werd toegejuicht en waarin werd aangedrongen op een regeling, waarbij aan alle eindexamen-diploma's van het v.h.m.o. het recht verbonden wordt tot het afleggen van examens aan alle faculteiten en afdelingen van Universiteiten en Hogescholen.

De indruk, door de commissie verkregen, dat een raadpleging, als door haar bedoeld, niet heeft plaatsgevonden, is derhalve slechts ten dele juist. Voor de redenen, waarom de raadpleging op een onderdeel aanvankelijk is achterwege gelaten, moge de ondergetekende verwijzen naar het hierboven medegedeelde. Van de inhoud van de adviezen van de senaten heeft hij daar reeds mededeling gedaan. Voorts is hem bekend, dat de faculteiten der godgeleerdheid, de kerkgenootschappen en de Raad van Leraren inmiddels hun mening aan de Staten-Generaal kenbaar maakten.

In de Memorie van Toelichting wordt medegedeeld, dat met name de hoogleraren in de kunstgeschiedenis erop hebben aangedrongen de studie in dit vak ook open te stellen voor hen, die het eindexamen gymnasium-B bezitten. De archeologische deskundigen hebben hier niet speciaal op aangedrongen. In de adviezen van de senaten werd echter anderzijds in het algemeen ook niet erop aangedrongen ten aanzien van de archeologie, bedoeld in artikel 4, par. 42, k van het academisch statuut, een uitzondering te maken. Voor de studie in de klassieke archeologie bestaat het doctoraal examen klassieke talen, met hoofdvak archeologie. Ook in de toekomst zal deze studie alleen openstaan voor gymnasiasten-A.

Wat betreft de inhoud van het wetsontwerp zelf, gingen de grootste bezwaren uit naar het voorstel om het mogelijk te maken, dat het diploma gymnasium-B in den vervolge ook toegang zou geven tot de examens in de theologie. De opleiding van protestantse predikanten is, naar werd opgemerkt, sinds de reformatie doelbewust verbonden met een gedegen wetenschappelijke scholing, welke voor een belangrijk gedeelte betrekking heeft op de studie der oude talen, hetgeen samenhangt met de waarde, die het protestantisme toekent aan de studie van de Heilige Schrift met behulp van de grondtekst. Daar men deze studie voor elke theoloog van belang achtte, zou — aldus het Voorlopig Verslag — wanneer nu ook nog voor het B-diploma het Grieks facultatief mocht worden gesteld, de ramp voor de studie der theologie niet zijn te overzien, tenzij als compensatie de propaedeuse aan de universiteit uitgebreid zou worden. De ondergetekende moge in dit verband opmerken, dat ook wanneer de kennis van het Latijn en Grieks, welke in het algemeen de abiturienten van het gymnasium-B plegen te bezitten, niet voldoende zou zijn om het Nieuwe Testament, de kerkvaders en de geschriften van de grote hervormers in de oorspronkelijke tekst te lezen — en wanneer de abiturienten van het gymnasium-A die kennis wel zouden bezitten —, de vraag zou kunnen worden gesteld, welke waarde aan het vorenstaande moet worden toegekend, wanneer men de kennis, die de gymnasiast — dus ook de gymnasiast-B — in het algemeen van de klassieke talen heeft, vergelijkt met de kennis, die de gymnasiast (inclusief de gymnasiast-A) in het algemeen van het Hebreeuws heeft. Hoewel deze taal niet eens als verplicht vak deel uitmaakt van het gymnasiumprogramma, laat staan van het eindexamen, lijkt een gedegen kennis van het Hebreeuws voor de studie van de Heilige Schrift met behulp van de grondtekst niet minder noodzakelijk dan die b.v. van het Koine. Men zou zich kunnen afvragen, of door de hier aan het woord zijnde leden zodoende niet onbedoeld een argument wordt geleverd tegen een al te nauwgezette afweging van door het v.h.m.o. bijgebrachte vakkennis en vóór het voorstel, dat hier te lande reeds met succes wordt gevolgd bij de toelating van bezitters van eindexamen-diploma's van buitenlandse scholen, bij de beoor-

deling waarvan meer de nadruk valt op de gelijkwaardigheid dan op de gelijkheid van de genoten vooropleiding.

Daarbij komt dat de theologische faculteiten, in verhouding tot andere faculteiten, steeds minder studenten trekken. De voorgestelde verruiming van de toelating houdt, naar de mening van de ondergetekende, een verantwoorde mogelijkheid in, dat aan de theologische studie door meer studenten zou worden deelgenomen. Is het in het licht hiervan nu zo onbegrijpelijk, dat hij gehoopt had, dat het ontwerp, al ware het slechts om deze reden, bij de theologische faculteiten en bij de Kerken waardeering zou hebben gevonden en dat de omstandigheid, of al dan niet tevoren haar advies was ingewonnen, als een punt van minder belang zou zijn beschouwd?

De opmerking in de Memorie van Toelichting, dat ook natuurwetenschappelijke vorming voor de hedendaagse predikant van voordeel kan zijn, achtten de hier aan het woord zijnde leden der commissie van weinig betekenis. De ondergetekende moge er in dit verband op wijzen, dat de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk, blijkens het tot hem gerichte schrijven van het breed moderamen van 19 december 1957, waarvan een afschrift aan de leden van de Tweede Kamer werd toegezonden, hoewel zij verzoekt het ontwerp terug te nemen, dit niet op deze overweging baseert.

Met genoegen vernam de ondergetekende, dat er wat minder bezwaar bestond tegen het andere gedeelte van het voorstel, namelijk om het B-diploma ook toegang te doen verschaffen tot de examens in de faculteit der letteren en wijsbegeerte, met uitzondering van de examens in de klassieke taal- en letterkunde. Niettemin betreunde men de te verwachten verarming van de vooropleiding voor de studie in de moderne talen en de geschiedenis. Ook wees men er in dit verband op, dat de examinandus voor het eindexamen gymnasium B kan slagen, ondanks een onvoldoende voor een van de beide oude talen en eventueel — indien ontwerp 4946 wet zou worden — zonder in het laatste jaar onderwijs in het Grieks te hebben genoten. De ondergetekende zou naar aanleiding hiervan willen opmerken, dat wanneer de toelating tot de faculteit der letteren en wijsbegeerte alleen zou worden opengesteld voor bezitters van het eindexamen gymnasium-B, die voor beide oude talen op het eindexamen een voldoende hebben behaald, zoals door het merendeel der senaten werd geadviseerd, daarmede een gequalificeerd eindexamen zou zijn ingevoerd, hetgeen een novum in de onderwijswetgeving zou brengen, dat daar niet in het verleden is voorgekomen, anders ligt deze vraag voor de eindexamens op de voet van wetsontwerp 4946, voor zover leerlingen van de afdeling B van een gymnasium gebruik mochten willen maken van de mogelijkheid voor het eindexamen het Grieks te laten vallen, waarover hieronder nader.

Naar aanleiding van de toevoeging, dat de situatie nog pregnanter ligt voor hen, die met het eindexamen h.b.s. een aanvullend examen in Latijn en Grieks afleggen, zo zelfs dat van een behoorlijke klassieke vorming hier bezwaarlijk meer kan worden gesproken, moge de ondergetekende het volgende stellen. Indien wordt aanvaard, dat aan het eindexamen gymnasium-B ook zekere toelatingsrechten tot examens in de faculteit der letteren en wijsbegeerte zijn verbonden, volgt uit onze onderwijswetgeving, dat deze rechten mede aan het overeenkomstige staatsexamen zullen zijn verbonden. Dit neemt niet weg, dat ook naar de mening van de ondergetekende de situatie hier pregnanter ligt dan bij het gymnasium-B. Dat daar ook, zoals sommige leden meenden, aan het bezit van het B-diploma niet de bevoegdheid tot het afleggen van examens in de Semitische taal- en letterkunde zou mogen worden verbonden, kan de ondergetekende niet inzien. De senaten hadden in het algemeen op dit punt tegen het ontwerp geen bezwaar.

De ondergetekende vertrouwt erop, dat de hoogleraren de praktische moeilijkheid, dat op de literaire en theologische colleges naast elkaar studenten zullen verschijnen met een verschillende voorbereiding in Latijn en Grieks, zullen weten op te lossen, zoals zij deze ook in het algemeen met succes ten aanzien van buitenlandse studenten op hun colleges hebben weten op te lossen. Evenals bij de buitenlandse studenten zal

het hier immers, naar mag worden verwacht, slechts gaan om een klein aantal uitzonderingsgevallen, daar, zoals de ondergetekende reeds in de Memorie van Toelichting als zijn mening te kennen gaf, voor de studie in deze beide faculteiten gymnasium-A de meest geëigende opleiding blijft.

Dat het ontwerp in zekere zin eenzijdig was, doordat het alleen een verruiming voorstelt voor de rechten van het B-diploma, erkent de ondergetekende. Deze eenzijdigheid wordt opgeheven door de hiernevens aangeboden Nota van Wijzigingen. De naar aanleiding hiervan gerezen vraag, of wellicht een mindere waardering voor de klassieke vorming de achtergrond van de opstelling van het ontwerp zou hebben gevormd, moet hij met grote stelligheid in ontkennende zin beantwoorden. Hij moge er in dit verband op wijzen, dat hij, zoals hij in de aanvang van deze Memorie mededeelde, reeds bij zijn eerste schrijven over dit ontwerp aan de universiteiten de vraag heeft gesteld, of het gewenst zou zijn aan dit ontwerp ook een verruiming te verbinden van de toegang, welke het eindexamen gymnasium-A geeft. Het heeft hem verheugd, dat er een zó sterke aandring uit de volksvertegenwoordiging is uitgeoefend om ook aan het A-diploma meer rechten te verbinden, dat hij zich gerechtigd kan achten een Nota van Wijzigingen in te dienen, waarvan de inhoud overeenkomt met zijn oorspronkelijke voorstel aan de universiteiten. Zijn waardering voor de klassieke vorming brengt met zich mede, dat zowel de toekomst van deze vorming voor hem een onderwerp van nauwlettende zorg uitmaakt als de handhaving van een verantwoorde verhouding tussen de A- en de B-richting. Hij is van mening, dat door de indiening van deze Nota van Wijzigingen mede tegemoet is gekomen aan de bezwaren van hen, die van het oorspronkelijke ontwerp een verstoring vreesden in de bestaande verhouding tussen de beide afdelingen van het gymnasium.

Ook de indiening van het wetsontwerp nr. 4946, betreffende het verlenen van grotere vrijheid van inrichting van het onderwijs, mag niet worden gezien als een uiting van mindere waardering voor de klassieke vorming. Doordat dit ontwerp echter (naast vele andere alternatieven!) de mogelijkheid opent om voor het B-examen onder zekere voorwaarden het Grieks te laten vervallen, rijst wel de vraag hoe de verhouding zal worden tussen het ontwerp 4946 en het onderhavige ontwerp. Zoals in de Memorie van Toelichting van ontwerp 4946 reeds werd aangegeven, ligt het in het voornemen bij de overgang naar de hoogste klas bijzondere waarborgen te verlangen. De ondergetekende denkt niet slechts aan de eis, dat een leerling een voldoende voor Grieks moet hebben behaald bij de overgang naar de hoogste klas, doch hij overweegt hiervoor zelfs als norm het behalen van tenminste het cijfer 7 te stellen. Alleen die leerlingen, die bij de overgang naar de zesde klasse voor Grieks tenminste het predikaat ruim voldoende zouden hebben verworven, zouden derhalve in de hoogste klas kunnen worden vrijgesteld van dit vak. Aangezien voor genoemde leerlingen, evenzeer als voor degenen, die het volledige eindexamen afleggen, zou moeten gelden, dat zij op het eindexamen voor één der afdelingen I (Grieks) en II (Latijn) tenminste het cijfer 6 moeten hebben verkregen, zouden zij voorts op het eindexamen voor Latijn minstens een voldoende moeten behalen. Dit zou betekenen, dat slechts die leerlingen, die bij de overgang naar de hoogste klas ruim voldoende waren in Grieks en die er bovendien op kunnen rekenen, dat zij op het eindexamen minstens het predikaat voldoende voor Latijn zullen behalen, gebruik zullen maken van de mogelijkheid het Grieks bij het eindexamen te laten vallen. Het vorenstaande in aanmerking genomen is de ondergetekende van oordeel, dat een eventuele toekomstige bepaling, dat bij het eindexamen gymnasium-B in sommige gevallen het Grieks kan worden weggelaten, geen verzwakking van de toelatingseisen tot de geesteswetenschappelijke faculteiten zal betekenen.

Een verdergaande wijziging van de inrichting van de gymnasiale studie, waarbij het Grieks voor de B-afdeling facultatief zou worden gesteld, zou naar de mening van de ondergetekende, in tegenstelling tot het onderhavige ontwerp, vallen

buiten het kader van een incidentele wijziging en slechts aan de orde kunnen worden gesteld in het kader van een principiële beschouwing van het toelatingsbeleid in zijn geheel. Ook de uiting van de hoofdbatenaar van het departement van de ondergetekende inzake de mogelijkheid van een afzonderlijke onderwijsbevoegdheid en studierichting voor het Grieks en een aparte onderwijsbevoegdheid voor het Latijn kan niet worden verstaan als een mindere waardering voor de klassieke vorming, doch eerder als een hogere eis, die deze ambtenaar, die daarbij overigens niet namens de ondergetekende sprak, aan de bevoegdheid gesteld zou willen zien.

De ondergetekende hoopt, dat de verschillende leden der commissie, die zowel op grond van het incidentele karakter van het wetsontwerp als ook wegens de inhoud daarvan tegenover het onderhavige voorstel ten emale afwijzend stonden, na de thans aangebrachte wijziging en de hiervoor gegeven toelichting hun standpunt opnieuw in beschouwing willen nemen. De andere leden van de commissie, die mededeelden, dat het ontwerp een belangrijk deel van zijn onaantrekkelijkheid voor hen zou verliezen, indien de eenzijdigheid daarvan zou komen te vervallen, doordat ook aan het A-diploma grotere bevoegdheden zouden worden verbonden, zullen, naar de ondergetekende vertrouwt, met instemming hebben kennis genomen van de indiening van de Nota van Wijzigingen, waarbij de ondergetekende voorstelt aan de geslaagden voor het eindexamen gymnasium-A onder zekere voorwaarden toegang te verlenen tot de examens in de medische faculteit. De ervaringen, opgedaan met de toelating van de A-leerlingen tot de studie der economie en der landbouwwetenschappen, hebben hem mede tot de indiening van dit voorstel doen besluiten. De examens in de wis- en natuurkunde en in de technische wetenschappen blijven aan de bezitters van het B-diploma voorbehouden.

Aangezien het onderhavige ontwerp uitgaat van de waarde, welke de klassieke vorming, zoals zij thans bestaat, toekomt en zich beperkt tot een verruiming van de examenrechten, verbonden aan het gymnasiumgetuigschrift, meent de ondergetekende, dat daarbij de door enige leden van de commissie gestelde vraag, of, zonder dat de grote waarde ervan wordt ontkend, een behoorlijke vervanging van deze klassieke vorming tot de mogelijkheden behoort, niet aan de orde komt. Met deze leden, zou hij het weinig gelukkig achten met iedere vernieuwing in het onderwijs te wachten op een algemene herziening.

Dat ook enkele van deze leden de bezwaren tegen het toelaten van leerlingen met een B-diploma tot de examens in de godgeleerdheid deelden, betreurt hij. Het stemt hem echter tot voldoening, dat ook zij het als een belangrijke verbetering van het ontwerp zouden beschouwen, indien de verruiming tot de A-diploma's werd uitgestrekt.

De anderen, die eveneens behoorden tot de leden, die waardering voor het wetsontwerp hadden, omdat zij een uitbreiding van de examenrechten, verbonden aan de verschillende getuigschriften wenselijk achtten, en in afwachting van de door hen gehoopte verdere ontwikkeling dit ontwerp alvast dankbaar zouden willen aanvaarden, moge de ondergetekende verwijzen naar hetgeen hij mededeelde aan het begin van deze Memorie van Antwoord over de algemene richting van zijn beleid in dezen.

Het vraagstuk, waar van andere zijde nog op werd gewezen, of de klassieke vorming voor verbetering vatbaar is en er wellicht aanleiding kan zijn om op bepaalde punten beperkingen toe te passen, is ook naar de mening van de ondergetekende een aangelegenheid, welke onafhankelijk van het onderhavige ontwerp in beschouwing dient te worden genomen, juist terwille van de handhaving van deze klassieke vorming.

*De Minister van Onderwijs, Kunsten
en Wetenschappen,
J. CALS.*